

Náttúran í nýju ljósi

Apar

Örstutt um myndbandið: Í myndbandinu er fjallað um alla prímataættina, allt frá smæstu draugöpum til fjallagórrillunnar, sameiginleg einkenni þeirra, ættir og helstu tegundir.

Efnisráður: Mannapar, hálfapar og apar teljast allir til prímata og eru nánustu ættingjar manna í dýraríkinu. Þetta er stór ættbálkur sem hefur á að skipa um 200 tegundum sem skiptast í tvo hópa: óæðri prímata og æðri prímata. Til óæðri prímata teljast m.a. lemúrar og draugapar og til æðri prímata teljast apar, mannapar og menn. Allir prímatar eiga þrennt sameiginlegt. Þeir hafa sterkar hendur með fimm fingrum, eru með stærsta heila sem þekkist meðal landdýra og augu sem snúa beint fram. Maðurinn er útbreiddastur allra prímata og er skyldastur simpönsum en 98,4% af erfðæfni manna og simpansa eru þeim sameiginleg. Þetta gerir manninn skyldari simpönsum en hesta sebrahestum.

Markmið/meginviðfangsefni:

- Að kunna skil á sameiginlegum einkennum allra prímata
- Að þekkja ættir prímata og helstu tegundir
- Að skilja sérstöðu mannsins meðal prímata
- Að skilja muninn á æðri og óæðri prímötum

Helstu atriði og hugtök:

- æðri og óæðri prímatar
- mannapar
- hálfapar
- apar
- lemúri
- samfélög simpansa
- samskipti
- górilla
- órangútar
- stigskipting
- goggunarröð
- þróunarkenning Darwins – skyldleiki tegundanna
- silkiapar
- silfurlaafi
- hettuapi
- griprófa
- gibbon

Hugmyndir að verkefnum

- Kanna heimkynni átta og tegunda apa (með hjálp gagna)
- Þróunarkenning Darwins
- Samfélög apa. Bera saman tvær tegundir t.d. górilla og simpansa
- Skoða þróun lemúra á Madagaskar og ástæðu hennar
- Finna dæmi um það hvernig apar hafa nýtt sér áhöld til að auðvelda sér lífið

Til umræðu:

- Hvernig annast silkiapar afkvæmi sín?
- Fæða górillaapa og ranghugmyndir um hana
- Af hverju fer górillaupaynjan í aðra hópa til að finna sér maka? Finnið kosti þess fyrir tegundina
- Hvernig eru búsvæði flestra prímata?
- Mikill skyldleiki simpansa og manna en 98,4 % af erfðæfni er eins

Tengsl við námskrá:

Úr lífvísindum: einkenni og fjölbreytni lífvera; erfðir, aðlögun, þróun; tengsl lífvera innbyrðis og við umhverfi sitt; atferli

Um hlutverk og eðli náttúruvísinda: viðhorf til umhverfis, náttúru og vísinda

Tengsl við námsefni:

Lifandi veröld

Náttúruverkefni

Titill á frummáli: *Ape*

Þýðandi og þulur: Ingi K. Jóhannesson